

# **РОБЪРТ ШЕКЛИ**

# **КОРДЛИ, ЛУК И МОРКОВИ**

Превод от английски: Рени Димитрова, 1997

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Сигурно си спомняте онзи кавгаджия, който хвърляше пясък по дребния 47-килограмов слабак? Е, проблемът на онази хилка така и не бе разрешен, въпреки твърденията на Чарлз Атлас. Един истински кавгаджия *обича* да хвърля пясък по хората. За него унижението представлява просто едно дълбоко удовлетворение. Не би имало значение, дори и да тежите 120 килограма, да имате стоманени мускули и здрави мишци или да сте мъдър като Соломон, или хитър като Волтер. Вие все пак ще си получите обидата и вероятно няма да можете да направите нищо, за да я избегнете.

Точно така преценяваше положението Хауърд Кордли. Той беше приятен човек, винаги унижаван от хората на Фулър Бръш, кредиторите, управителите на заведения и други важни фигури. На Кордли това не му харесваше. Той изстрадваше мълчаливо безбройните агресивни мании, които се промъкваха начело на опашките, взимаха таксито, което той бе спрял пръв, и подло отмъкваша момичетата, с които той разговаряше по купоните.

По-лошото бе, че тези хора като че ли харесваха провокациите и ги търсеха, с единствената цел да причиняват неприятности на другите.

Кордли не можеше да разбере защо е така, докато през един летен ден, когато караше разсеяно колата си из северните райони на Испания, богът Тот-Хермес не му поднесе оригинално обяснение, мърморейки:

— Хммм, виж, момчето ми, аз съм свикнал с това, но разбери, ако не добавим моркови, яденето няма да се получи.

— *Моркови ли?* — опита се да разбере думите му Кордли.

— Говоря ти за онези типове, на които се гневиш — обясни Тот-Хермес. — Те *трябва* да действат по този начин, момчето ми, понеже са моркови, а морковите са си такива.

— Че ако те са моркови — заговори Кордли, — тогава аз...

— Ти, разбира се, си едно малко, перленобяло лукче.

— Да! Боже мой, да! — извика Кордли, замаян от заслепяващата светлина на прозрението.

— И естествено ти и всички останали перленобели лукчета си мислите, че морковите са просто неприятни, някакъв вид мутирал в оранжево лук. Докато морковите ви гледат и ви се подиграват. „Глей,

к'ви странни, кръгли бели моркови, я!“ Искам да кажа, че двата вида просто не могат да се понасят, докато всъщност...

— Да, продължавай! — извика Кордли.

— Всъщност — заяви Тот-Хермес, — в Манджата има място за всичко!

— Разбира се! Разбрах, разбрах, разбрах!

— А това означава, че всеки, който съществува, е необходим и че ти *трябват* дългите, омразни, оранжеви моркови, както ще ти *потрябват* и красивите, приятни, бели лукчета, или обратното, защото без всички съставки, това не е Манджа, тоест живот, и се получава, ако мога така да кажа...

— Супа! — извика екзалтирано Кордли.

— Улучи — пропя Тот-Хермес. — Кажеш думата, прочети я на висок глас и позволи на хората да разберат божествената формула...

— Супа! — каза Кордли. — Да, сега разбирам. Гъстата, чисто бяла лучена супа е нашата мечта за рая, докато огненооранжевия морковен бульон е представата ни за ада. Съвпада, всичко съвпада!

— Амин — пропя Тот-Хермес.

— Но тогава къде отива грахът? Ами *месото*, за Бога?

— Не се хващай за думите — посъветва го Тот-Хермес. — Те оставят грозни белези. Задоволи се с морковите и лука. А сега ми позволи да ти предложа едно питие... Специалитет.

— Ами подправките, къде се слагат *подправките*? — попита Кордли, докато отпиваше голяма глътка от тъмночервената течност, предложена му от ръждясала манерка.

— Е момчето ми, ти задаваш въпроси, отговорите на които могат да бъдат разкрити само пред масон от тринадесета степен, облечен в кадифе и обут в сандали. Съжалявам. Просто не забравяй, че всичко влиза в Манджата.

— В Манджата — повтори Кордли и облиза устни.

— И се дръж за лука и морковите. Това да ти е шаблонът.

— Лук и моркови — повтори Кордли.

— Това е твоят път — каза Тот-Хермес. — Хей, ама ние стигнахме до Коруна. Можеш да ме оставиш тук някъде.

Кордли спря колата си встрани на пътя. Тот-Хермес взе раницата си от задната седалка и излезе.

— Благодаря за возенето, момчето ми.

— За мен беше удоволствие. Аз ти благодаря за виното. Какво беше то?

— *Домашно вино*, смесено със съвсем малко фирмена есенция на стария доктор Хамърфингър. Направено от гнурите в тайните лаборатории на Калифорнийския университет в Лос Анджелис за предстоящото голямо европейско преобръщане.

— Каквото и да е, то наистина е! — с уважение произнесе Кордли. — Истински еликсир за мен. С такова нещо можеш да успееш да продадеш вратовръзка на антилопа. Можеш да промениш света и да го превърнеш от гладък сфероид в ъгловат трапецоид... Какво каза?

— Няма значение. То така или иначе е част от пътешествието ти. Може би е по-добре да си полегнеш за малко, а?

— Когато боговете нареждат, ние, смъртните, трябва да се подчиняваме — наблегна на думите си Кордли. Той си полегна върху предната седалка на колата. Тот-Хермес се надвеси отгоре му, брадата му просветна в златисто, а главата му закри дърветата.

— Добре ли си?

— Никога през живота си не съм бил по-добре.

— Искаш ли да поостана?

— Няма нужда. Ти ми помогна повече, отколкото е възможно.

— Радвам се да го чуя, момчето ми. Ти говориш хубаво. Наистина ли си добре? Е, чао тогава.

Тот-Хермес тръгна към залеза. Кордли затвори очи и разреши повечето проблеми, които бяха мъчили умовете на най-великите философи през вековете. Той бе леко изненадан от това колко просто всъщност е всичко.

Най-накрая той заспа. Събуди се шест часа по-късно. Бе забравил повечето от блестящите прозрения и ярки решения. Това беше просто невъобразимо. Как е възможно някой да обърка ключовете на вселената? Но той бе успял и май нямаше надежда да се оправи. Раят бе загубен, може би за добро.

Обаче помнеше за лука и морковите и не беше забравил Манджата. Може би не беше точно прозрението, което сам би избрал, ако имаше възможност за избор, но това му бе дадено и той не го отказа. Кордли разбра, може би инстинктивно, че в играта на прозрението човек взима онова, до което се докопа.

На другия ден под проливен дъжд той стигна в Сантандер. Реши да напише весели писма да всичките си приятели, може би дори да се опита да нахвърля един пътепис. Това изискваше пишеща машина. *Администраторът* на хотела го насочи към един магазин за даване на пишещи машини под наем. Той отиде и откри един продавач, който говореше перфектно английски.

— Давате ли под наем пишещи машини за по един ден? — попита Кордли.

— Защо не? — отвърна продавачът. Той беше с мазна черна коса и тънък аристократичен нос.

— Колко ще ми искате за тази? — посочи Кордли една тридесетгодишна преносима „Ерика“.

— Седемдесет пезети за ден, което прави един долар. Обикновено.

— А сега не е ли обикновено?

— Разбира се, че не, тъй като сте чужденец. За вас сто и осемдесет пезети на ден.

— Добре — каза Кордли и посегна за портфейла си. — Искам я за два дена.

— Освен това трябва да ви помоля за паспорта и депозит от петдесет долара.

Кордли помисли, че е шега.

— Ей, ама аз само ще пиша на нея, няма да се женя.

Продавачът сви рамене.

— Виж, паспортът ми е при *администратора* на хотела. Не може ли да вземеш вместо него шофьорската ми книжка?

— Разбира се, че не. Трябва да имам паспорта ви, за в случай че решите да се укриете.

— Но защо пък ти трябва паспорта ми *плюс* депозит? — попита Кордли, чувствайки се вече най-малкото унижен. — Защото всъщност тази машина не струва и двадесет долара.

— Вие може би сте експерт по стойността на употребяваните немски пишещи машини на испанския пазар, а?

— Не, но...

— Тогава, позволете ми, господине, да си работя, както смятам за необходимо. Освен това трябва да знам по какъв начин мислите да

използвате машината.

— Да я използвам?

— Разбира се.

Това бе една от онези абсурдни ситуации, които могат да се случат на всекиго в чужбина. Изискванията на продавача бяха неразбираеми, а държанието му обидно. Кордли беше готов да кимне леко, да се обърне и да си излезе.

Тогава си спомни за лука и морковите. Видя Манджата. И изведнъж разбра, че може да бъде какъвто си иска зеленчук.

Той се обърна към продавача. Усмихна му се победоносно.

— Искаш да знаеш как ще използвам пишещата машина ли? — попита той.

— Точно така.

— Ами, честно казано, имах намерение да си я напъхам в носа — каза Кордли.

Продавачът зяпна към него.

— Много успешен метод за кражба — продължи Кордли. — Освен това имах намерение да ти дам откраднат паспорт и фалшиви пезети. Щом идех в Италия, щях да продам машината за десет хиляди долара. Знаеш ли, в Милано има направо глад за пишещи машини. Те са отчаяни и купуват всичко.

— Господине — заговори продавачът. — Вие сте решили да се държите неприлично.

— Точната дума е гадно. Размислих по отношение на пишещата машина. Но позволи ми да те поздравя за владеенето на английски език.

— Учил съм упорито — отбеляза продавачът с лека гордост.

— Очевидно. И въпреки известна слабост, която забелязвам в произношението на Р-овете, успяваш да говориш като венециански гондолиер с разцепена устна. Поздрави от мен семейството си. А сега те оставям на спокойствие да си чоплиш пъпките.

Като си припомняше сцената по-късно, Кордли реши, че е изиграл доста добре фалшивата си роля на морков. Вярно, че заключителните му слова бяха малко пресилени и

свърхинтелектуализирани. Но подтекста на лошотията му бе убедителен.

По-важен бе простият и ясен факт, че го бе направил. А сега, в тишината на хотелската си стая, вместо да се самоизяжда от яд, той изпитваше успокоителното чувство, че бе поставил в това положение някой друг.

Беше го направил! Просто ей така, бе превърнал себе си от лук в морков!

Но беше ли морално оправдана подобна постъпка? По всяка вероятност продавачът не можеше да се държи по-приятно. Той беше продукт на собственото си генетично и социално обкръжение, жертва на възпитанието си. И изразяваше по-скоро естествена, а не умишлена омраза...

Кордли се прекъсна. Разбра, че мисли типично по луковски, което показваше невъзможност да възприеме морковите, освен като аномалия в света на луковете.

Но сега той знаеше, че както лукът, така и морковите трябва да съществуват. Иначе няма да стане Манджа.

И освен това знаеше, че човек е свободен и може да си избере какъв зеленчук иска да бъде. Можеше да си живее като весело грахче или киселец, или чеснова скилидка (макар че това беше малко дразнеща метафора). Във всеки случай човек може да направи своя избор между света на морковите и този на лука.

По този въпрос трябва доста да се помисли, реши Кордли. Но така и не му остана време. Вместо това той излезе да разглежда забележителностите въпреки дъжда, а после продължи пътешествието си.

Следващият инцидент се случи в Ница, в едно уютно малко ресторантче на булеварда на „Сините дяволи“, с червени карирани покривки и неразбираемо меню, написано на ръка с червено мастило. Имаше четирима сервитьори, единият от които приличаше на Жан-Пол Белмондо чак до висящата на дебелата му долна устна цигара. Останалите приличаха на избягали от ареста крадци. Вътре имаше няколко скандинавски туристи, които тихо си ядяха супата, един възрастен французин с барета и три приятни англичанки.

Белмондо се довлече до него. Кордли, който говореше ясно френски, макар и като по учебник, поиска да му сервират менюто за

десет франка, което бе видял да виси на прозореца. Сервитьорът му хвърли поглед като на просяк.

— Ааа, за днес вече го привършихме — каза той и му подаде менюто за 30 франка.

В предишното си превъплъщение Кордли по всяка вероятност би преглътнал и би си поръчал. Или може би просто би станал треперещ от ярост и би напуснал ресторанта, бутвайки някой стол по пътя си.

Но сега...

— Май не ме разбрахте — каза Кордли. — Според френските закони вие трябва да сервирате всичко от фиксираните менюта, които показвате на прозореца.

— *Гусинът* адвокат ли е? — запита келнерът с ръце на кръста.

— Не. *Гусинът* е заядлив — отвърна Кордли, предоставяйки нещо като честно предупреждение.

— Тогава *гусинът* може да се заяжда, колкото си иска — каза сервитьорът с присвити очи.

— Добре — съгласи се Кордли. И точно в този момент, като по поръчка, в ресторанта влезе възрастна двойка. Мъжът бе с двуредно сако в рибена кост. Жената носеше фина памучна рокля на цветя. Кордли извика към тях: — Извинете, приятели, вие англичани ли сте?

Малко поизплашен, мъжът наклони глава в нещо като кимване.

— Тогава трябва да ви посъветвам да не се храните тук. Аз съм здравен инспектор от ЮНЕСКО. Готвачът май не си е мил ръцете от края на Втората световна война. Още не сме направили окончателното изследване за тиф, но имаме съмнения. Щом помощникът ми пристигне с лакмусовата хартия...

В ресторанта бе настанало мъртво мълчание.

— Предполагам, че твърдо сварените яйца може и да са безопасни — добави Кордли.

Възрастният мъж може и да не беше повярвал на думите му, но това нямаше значение, тъй като Кордли определено показваше, че се заяжда.

— Хайде, Милдред — каза той и те побързаха да излязат.

— Ей там си отиват шестдесет франка плюс пет процента бакшиш — заяви хладнокръвно Кордли.

— Веднага се махай отук — изсумтя сервитьорът.



— На мен пък ми харесва да стоя — заяви Кордли и скръсти ръце. — Харесва ми *атмосферата*, чувството за интимност...

— Не можеш да останеш без консумация.

— Ще ям. От менюто за десет франка.

Сервитьорите се спогледаха, кимнаха в унисон и започнаха да се приближават в заплашителна фаланга. Кордли се обърна към останалите посетители.

— Моля всички ви да бъдете свидетели! Тези хора ще ме нападнат. Четирима срещу един. В противоречие с френските и общочовешките закони, просто защото искам да си поръчам менюто за десет франка, което те са поставили на витрината, за да лъжат клиентите.

Монологът бе дълъг, но явно бе дошло време за тържественост. Кордли го повтори на английски.

Англичанките го зяпнаха. Старият французин продължи да си яде супата. Скандинавците кимнаха сериозно и започнаха да си събличат саката.

Сервитьорите се посъветваха помежду си. Онзи, който приличаше на Белмондо, заговори:

— *Гусине*, предизвиквате ни да повикаме полиция.

— Това ще ми спести труда да я повикам аз — отвърна Кордли.

— *Гусинът* сигурно не желае да прекара почивката си в съда?

— *Гусинът* обикновено си прекарва почивката там — каза Кордли.

Сервитьорите пак се посъветваха помежду си. После Белмондо се приближи с менюто от 30 франка.

— Цената на поръчката ви ще бъде десет франка, тъй като явно *гусинът* не може да си позволи повече.

Кордли не обърна внимание на думите му.

— Донесете ми лучена супа, зелена салата и *телешко по бургиньонски*.

Сервитьорът се отдалечи да даде поръчката. Докато го чакаше, Кордли си пееше тихичко „Танцувай Матилда“. Подозираше, че това ще ги накара да побързат с поръчката. Когато стигна до втория припев „Няма да ме хванеш жив“, Кордли придърпа чинията със супа пред себе си и взе лъжицата.

Настъпи момент на бездиханно очакване. Никой от обядващите не бе напуснал ресторанта. Но Кордли бе подготвен. Той се наведе напред с лъжица готова за загребване и помириса леко супата. В помещението зашепнаха.

— Липсва й нещо — заяви на висок глас Кордли. Той се намръщи и изля супата в *телешкото по бургиньонски*. Помириса, поклати глава и добави половин филия хляб натрошена на хапки. Помириса отново и добави салатата и съдържанието на комплекта с подправки от масата.

Кордли облиза устните си.

— Не — каза той. — Просто не става.

После обърна съдържанието на чинията върху масата. Беше постъпка, която можеше да се сравни с хвърлянето на кофа фекалии по *Мона Лиза*. Цяла Франция и по-голямата част от западна Швейцария изпадна в шок.

Без да бърза, но като държеше под око смръзналите се сервитьори, Кордли се изправи и хвърли десет франка в буламача. Отиде до вратата, обърна се и каза:

— Моите поздравления към готвача, който би се справил по-добре като бетонобъркачка. А това, *приятелче*, е за теб.

Той хвърли измачканата ленена салфетка на пода.

Като един матадор, който обръща гръб на бика след прекрасна серия удари и се отдалечава, Кордли излезе. Поради някаква напълно неизвестна причина сервитьорите не го подгониха, не го убиха и не окачиха мъртвото му тяло на близкия стълб. И така, Кордли измина десет или петнадесет пресечки, като завиваше безразборно. Стигна до алеята „Разходката на англичаните“ и седна на една пейка. Трепереше цял, а ризата му бе подгизнала от пот.

— Но го направих — каза той. — Направих го! Бях безумно нахален, но се измъкнах!

Сега вече наистина знаеше защо морковите действаха по този начин. Скъпи Боже, какво удоволствие, какво невероятно благословено удоволствие!

След това Кордли възвърна добродушието си лесно и без съжаление. Остана такъв до втория ден от пребиваването си в Рим.

Намираше се в колата, която бе взел под наем. Той и още седем други шофьори се бяха подредили пред светофара на булевард „Виторио Емануеле II“. Зад тях имаше може би още двадесетина коли. Всички шофьори форсираха двигателите си и стискаха кормилата с присвити очи, мечтаейки за състезателната писта „Ле Манс“. Всички, с изключение на Кордли, който се любуваше на грандиозната архитектура на центъра на Рим.

Флагчето на квадрати се спусна! Шофьорите натиснаха педалите на газта, опитвайки се да завъртят колелата на немошните си фиатчета, като чупеха зъбите на амбреажите и късаха нервите си. Но пък го правеха бляскаво и с *гордост*. Всички, с изключение на Кордли, който май беше единственият човек в Рим, който не държеше да спечели състезанието или да спази часа на някаква среща.

Без да бърза, но и без да се бави особено, Кордли натисна съединителя и включи на скорост. Вече бе загубил почти две секунди, нещо немислимо за „Монца“ или „Монте Карло“.

Шофьорът зад него натисна нервно клаксона си.

Кордли се усмихна на себе си. Едно скрито и грозно изражение. Той изключи скоростта, дръпна ръчната спирачка и слезе от колата си. Отиде до задната кола, чийто шофьор беше изсвирил и сега побледнял бърникаше под седалката с надеждата да намери някоя щанга.

— Е? — попита Кордли на френски. — Станало ли е нещо?

— Не, не, нищо — отвърна шофьорът също на френски, което бе първата му грешка. — Просто исках да ви накарам да тръгнете, да освободите пътя.

— Но аз точно това и правех — заяви Кордли.

— Добре де! Всичко е наред!

— Не, не е наред — каза му Кордли. — Мисля, че заслужавам по-добро обяснение по въпроса, защо натиснахте клаксона.

Шофьорът, бизнесмен от Милано, дошъл за празниците с жена си и четирите деца, отвърна с прегракнал глас:

— Скъпи ми господине, вие се забавихте и бавехте всички нас.

— *Бавех ли?* — попита Кордли. — Та вие натиснахте клаксона си само две секунди, след като светна зелено. Да не би да наричате тези две секунди забавяне?

— Беше много повече — отвърна тихо мъжът.

Сега трафикът се бе задръстил на юг чак до Неапол. Беше се събрала десетхилядна тълпа. Частите на *карабинерите* във Витербо и Генуа бяха вдигнати под тревога.

— Това не е вярно — заяви Кордли. — Имам свидетели. — Той посочи тълпата, която започна да сочи него. — Ще извикам свидетелите си пред съда. Вие трябва да знаете, че с натискането на клаксона без никаква специална причина в границите на града Рим, сте нарушили законите.

Миланският бизнесмен погледна тълпата, наброяваща вече може би петдесет хиляди души. Мили Боже, помисли си той, ако можеха готите да нападнат отново и да унищожат всичките тези зяпащи римляни! Ако можеше земята да се разтвори и да погребее този откачен французин! Ако той, Джанкарло Морели, би имал един тъп нож, с който да си разреже вените!

Самолети от Шести флот прогърмяха над главите им с надеждата да предотвратят отдавна очаквания *преврат*.

Собствената съпруга на миланския бизнесмен му крещеше обиди. Тази нощ той щеше да изтръгне затлъстялото й сърце и да го изпрати на майка й.

Но какво можеше да се направи? В Милано би могъл да получи главата на този французин върху тепсия. Но това беше Рим, един южняшки град, непредвидимо и опасно място. Пък и според закона по всяка вероятност той бе виновен, което го поставяше в още по неблагоприятно положение.

— Добре — каза той. — Може би натискането на клаксона наистина не беше необходимо въпреки провокацията.

— Аз настоявам за истинско извинение — упорстваше Кордли.

Откъм изток се зачу тътен. Хиляди съветски танкове настъпваха в боен ред из унгарската пуста, готови да се противопоставят на дългоочакваното навлизане на НАТО в Трансилвания. Във Фоджия, Бриндизи и Бари спря водата. Швейцарците затвориха границите си и бяха готови да взривят проходите към страната си.

— Добре, извинявам се! — развика се миланският бизнесмен. — Съжалявам, че ви предизвиках и съжалявам още повече, че изобщо съм се родил! Извинявам ви се отново! А сега ще се махнете ли, за да мога да умра от инфаркт на спокойствие?

— Приемам извинението ви — каза Кордли. — Не се сърдите, нали? — той се върна в колата си, припявайки си „Застреляй този мъж“ и потегли под възхитените възгласи на милиони.

Войната отново бе предотвратена на косъм.

Кордли стигна до Триумфалната арка на Тит, паркира колата си и под звуците на хиляди тропети мина под нея. Заслужаваше този триумф, също както навремето Цезар.

Господи, преглътна той, колко *гаден* бях!

В Англия Кордли настъпи пръстите на една млада дама, когато влизаше през „Вратата на предателите“ в Лондонската кула. Това се оказа нещо като интимен жест. Младата дама се казваше Мейвис. Бе дошла от Шорт Хилс, Ню Джърси и имаше дълга, права, тъмна коса. Тя беше стройна, красива, интелигентна, енергична и имаше чувство за хумор. Имаше си също и някои дребни недостатъци, но те нямат значение за този разказ. Тя позволи на Кордли да я почерпи с чаша кафе. През останалата част от седмицата те бяха неразделни.

— Мисля, че съм се увлякъл — каза си Кордли на седмия ден. Той веднага разбра, че думата, която бе употребил е много слаба. Всъщност бе страхотно и безнадеждно влюбен.

Но какво чувстваше Мейвис? Тя като да не бе съвсем безразлична към него. Възможно беше даже определено да отговаря на чувствата му.

В този момент Кордли изпита едно предчувствие. Разбра, че преди една седмица бе настъпил пръстите на бъдещата си жена и майка на двете му деца, които щяха да бъдат родени и отгледани в къща на няколко нива в Съмит, Ню Джърси, или може би в Милбърн, обзаведена с негорими мебели.

Това може да ви се стори непривлекателно и провинциално, но за Кордли, който нямаше претенции да бъде космополит, бе нещо желано. Така или иначе не всички от нас живеят в Кейп Ферат. Странното е даже, че не всички го желаят.

Този ден Кордли и Мейвис отидоха в резиденцията на Маршъл Гордън в Белгравия, за да разгледат византийските миниатюри. Мейвис беше луда по византийските миниатюри, което всъщност бе нещо съвсем безобидно. Колекцията беше частна, но Мейвис бе

осигурила покани чрез местния управител на „Ейвис“, който наистина се бе постарал.

Те пристигнаха в резиденцията на Гордън, представляваща възхитителна сграда в Хъдълстон Мюз, от времето на Регентството. Позвъниха. Вратата бе отворена от иконом в безупречно вечерно облекло. Те показаха поканите. Погледът на иконома и повдигнатите му вежди показаха, че поканите им са второкласни. От онези, които се дават на досадни позъори, твърдящи, че обичат изкуството, пътуващи с намаление за по 17 дена. Това не бяха гравирани първокласни покани, предназначени за Пикасо, Джаки Онасис, Шугър Рей Робинсън, Норман Милър, Чарлз Горен и други подобни, около които се въртеше света.

— О, да... — произнесе икономът. Две думи, които изразиха всичкото му презрение. Лицето му се поизкриви и той изглеждаше като човек, получил неочаквана визита от Чингиз хан и цял полк от неговата орда.

— Миниатюрите — напомни му Кордли.

— Да, разбира се... Но се боя, господине, че в резиденцията „Гордън“ не се допускат мъже без сако и вратовръзка.

Беше тягостно задушен августовски ден. Кордли бе облечен в спортна риза.

— Правилно ли ви чух? — каза той. — Сако и вратовръзка?

— Това е правилото, господине — отговори икономът.

— А не можете ли да направите едно изключение? — попита Мейвис.

Икономът поклати глава.

— Трябва да се придържаме към правилата, госпожице. В противен случай... — Той остави недоизказани опасенията си по отношение на настъплението на простотията, но те увиснаха във въздуха като огромна хромирана табела.

— Разбира се — изрече любезно Кордли. — В противен случай. Значи сако и вратовръзка, така ли? Мисля, че може да се уреди.

Мейвис сложи ръката си върху рамото му.

— Хауърд, да си вървим. Можем да дойдем друг път.

— Глупости, скъпа. Ако ми позволиш да взема шлифера ти...

Той взе белия шлифер, който тя бе наметнала върху раменете си и го облече, като при това спуска един от шевовете.

— Ето, приятелче! — обърна се той към иконома. — Така става, нали?

— Мисля, че *не* — отвърна толкова сухо икономът, че с гласа си можеше да изсуши ангинария. — Във всеки случай остава нерешен въпросът с вратовръзката.

Кордли само чакаше да го изрече. Той измъкна смачканата си носна кърпа и я завърза около врата си.

— Това удовлетворява ли ви? — пропя той, имитирайки гласа на Питър Лори, изпълняващ ролята на господин Мото, която бе харесвал някога.

— *Хауърд! Да си вървим!*

Кордли не се помръдна, обърнат с усмивка към иконома, който за пръв път откакто се помнеше, се бе изпотил.

— Боя се, господине, че това не е...

— Не е какво?

— Не е точно онова, което се разбира под думите сако и вратовръзка.

— Да не се опитваш да ме убедиш, че освен вратар, си и специалист по мъжко облекло? — изрече с висок и неприятен глас Кордли.

— Разбира се, че не! Но това неподходящо облекло...

— Какво разбираш под „неподходящо“? Да не би човек да трябва да се подготвя три дена напред, само за да може да бъде одобрен от теб?

— Но вие сте облечен в дамски шлифер и сте с измачкана носна кърпа — твърдо изрече икономът. — Мисля, че няма какво повече да говорим.

Той започна да затваря вратата.

— Ако го направиш, скъпи, ще те съдя за клевета и обида. Тук те се приемат за сериозни нарушения, а аз имам и свидетели — заяви Кордли.

Освен Мейвис Кордли бе събрал и една малка, неуверена, но любопитна гълпа.

— Това вече става твърде смешно — заяви икономът, но задържа вратата полуотворена.

— Престоят ти в затвора Уормууд Скърбс може да ти се стори доста по-смешен — заяви му Кордли. — Защото имам намерение да ти

предявя обвинение... Не се шегувам.

— *Хауърд!* — извика Мейвис.

Той отблъсна ръката ѝ и изгледа остро икономом.

— Аз съм мексиканец, макар че идеалният ми английски може да те е заблудил. В моята страна човек по-скоро би си прерязал гърлото, отколкото да остави ненаказана подобна обида. Казваш женска дреха, а? Ей, *човече*, когато аз нося дрехата, тя става *мъжка*. Или може би ти намекваш, че съм нещо като *обратен*, как го казвахте вие, а? Хомосексуалист?

Тълпата, която вече не се държеше толкова скромно, изръмжа одобрително. Никой освен собствения им господар не обича икономите.

— Не съм имал подобно нещо предвид — едва пророни икономът.

— Значи приемаш, че това е мъжко сако?

— Както желаете, господине.

— Неудовлетворително! Инсинуацията все още я има. Сега ще отида да намеря някой съдия.

— Почакайте, нека не бързаме — каза икономът. Лицето му бе загубило цвят и ръцете му трепереха. — Сакото ви е мъжко сако, господине.

— А какво ще кажеш за вратовръзката ми?

Икономът направи последен опит да спре Сапата и окървавените му пеони.

— Ами, господине, една носна кърпа е явно...

— Онова, което съм поставил на врата си — заяви хладнокръвно Кордли, — се превръща в това, което трябва да бъде. Ако бях си вързал парче шарена коприна щеше ли да я наречеш „дамско бельо“? Лененият плат е подходящ материал за вратовръзка, *нали така*? Функцията определя думата. Не си ли съгласен? Ако отивам на работа яхнал крава, никой няма да каже, че яздя пържола. Или не си съгласен с аргументите ми?

— Боя се, че не разбирам напълно...

— Тогава как си позволяваш да съдиш?

Тълпата, която вече бе станала нетърпелива, зашумя одобрително.

— Господине — извика измъченият иконом. — Моля ви...



— *В противен случай* — доволно заяви Кордли. — Значи аз имам сако и вратовръзка, както и покана. Може би ще бъдеш така любезен да ни покажеш византийските миниатюри?

Икономът отвори широко вратата пред Панчо Виля и окъсаната му орда. Последният бастион на цивилизацията бе превзет за по-малко от час. Вълците виеха по бреговете на Темза. Босоногата армия на Морело завърза конете си из залите на Британския музей и над Европа се спусна непрогледен мрак.

Кордли и Мейвис разгледаха колекцията мълчаливо. Не размениха нито дума, докато не останаха съвсем сами, разхождайки се из парка „Реджънт“.

— Слушай, Мейвис — заговори Кордли.

— Не, ти слушай — каза тя. — Ти беше ужасен! Ти бе непоносим! Ти бе... Не мога да намеря толкова обидна дума, за да опиша държанието ти! Никога не съм и сънувала, че ти може да си от онези садистични копелета, които изпитват удоволствие от унижението на други хора!

— Но, Мейвис, ти чу какво ми каза той, чу го как...

— Той беше един глупав, ограничен старец — каза Мейвис. — Аз мислех, че ти не си такъв.

— Но той каза...

— Това няма значение. Фактът е, че на теб ти хареса онова, което направи!

— Е, да, може би си права — призна Кордли. — Виж, мога да ти обясня.

— Не, на мен не можеш. Никога. Моля те, стой надалеч от мен, Хауърд. Завинаги.

Бъдещата майка на двете му деца започна да се отдалечава не само от него, но и от живота му. Кордли затича след нея.

— Мейвис!

— Ще повикам на помощ полицаи, Хауърд! Остави ме на мира!

— Мейвис, аз те обичам!

Тя трябва да го беше чула, но продължи да върви. Беше едно сладко и красиво момиче и явно необратимо лукче.

Кордли никога не успя да обясни на Мейвис за Манджата и необходимостта да се изживее определено поведение, преди то да бъде осъдено. Моментите на мистично просветление едва ли биха могли да бъдат обяснени. Но той *успя* да я убеди, че е преживял някакъв момент на кратка лудост, който просто не е могъл да предвиди и който с нейна помощ никога вече няма да се повтори.

Сега те са женени, имат дъщеря и син, живеят в къща на няколко нива в Плейнфилд, Ню Джърси, и са доста доволни. Кордли явно е унижаван от хората на Фулър Бръш, кредиторите, управителите на заведения и други важни фигури. Но има разлика.

Кордли не пропуска да прекарва редовни самостоятелни отпуски. Миналата година направо си създаде име в Хонолулу. А тази година отива в Буенос Айрес.

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.